

УДК 378.147

*Олександр Ломейко, кандидат технічних наук, доцент,
перший проректор,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя. Україна*

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ В ТДАТУ ТА КРАЩІ ПРАКТИКИ

Анотація. В статті розглядається дуальна форма здобуття освіти, як спосіб підвищення рівня практичної підготовки здобувачів вищої освіти ТДАТУ в умовах воєнного стану та тимчасового переміщення закладу вищої освіти. Аналізується динаміка впровадження дуальної форми у довоєнні та воєнні часи, зокрема стан питання налагодження взаємозв'язків з роботодавцями. З урахуванням особливостей спеціальностей наводяться кращі практики впровадження на різних освітніх програмах.

Ключові слова: дуальна форма, освітня програма, практична підготовка, підприємство, здобувачі освіти, роботодавець, навички, посада.

Abstract. The article considers the dual form of education as a way to increase the level of practical training of higher education applicants of the Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University in conditions of martial law and temporary relocation of the higher education institution. The dynamics of the implementation of the dual form in pre-war and wartime times are analyzed, in particular the state of the issue of establishing relationships with employers. Taking into account the characteristics of specialties, the best practices for implementation in various educational programs are given.

Keywords: dual form, educational program, practical training, enterprise, education seekers, employer, skills, position.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного має значний досвід реалізації дуальної форми здобуття освіти, що активно впроваджується з 2017 року. Початкові етапи запровадження ДФЗО виявили окремі недоліки в теоретичній підготовці здобувачів, що стимулювало розробників освітніх програм більше враховувати думку представників виробничого сектору. З метою підвищення якості теоретичної підготовки фахівців

відповідно до запитів сучасного ринку праці, в університеті було переглянуто освітні програми, навчальні плани за спеціальностями, а також зміст робочих програм окремих дисциплін [6,7].

У нинішніх умовах, коли динамічні зміни на ринку праці вимагають модернізації традиційної системи освіти, Таврійський ДАУ ім. Дмитра Моторного постійно вдосконалює освітній процес шляхом запровадження інноваційних концепцій, методик та форм навчання. Професійна підготовка здійснюється з урахуванням запитів роботодавців, які зацікавлені у фахівцях із чітко визначеним набором компетентностей.

Пілотна ініціатива Міністерства освіти і науки України стала суттєвою підтримкою для впровадження ДФЗО в ТДАТУ, особливо у вирішенні питань ризиків, налагодженні співпраці зі стейкхолдерами, а також в подоланні розриву між теорією та практикою завдяки активній взаємодії з підприємствами [1–5].

За перші три роки реалізації проєкту університет уклав понад 400 угод про впровадження дуальної освіти з підприємствами, установами та організаціями по всій країні. Отриманий досвід дозволив не лише оцінити ефективність підготовки здобувачів освіти, а й визначити ключові фактори впливу, а також розробити рекомендації щодо подальшого вдосконалення моделі ДФЗО в межах університету.

До початку повномасштабної війни особливо ефективною була співпраця університету з машинобудівними підприємствами м. Мелітополь у сфері підготовки інженерних кадрів. Йдеться про підприємства, що спеціалізуються на виробництві комплектуючих до сільськогосподарської техніки, гідравлічних машин, а також освоєнні інноваційних технологій виготовлення деталей, які розробляються сучасними конструкторськими та технологічними бюро. У підготовці енергетичних спеціалістів важливу роль відігравала співпраця з компанією ДТЕК, яка не лише здійснювала професійне навчання здобувачів, а й фінансувала розвиток матеріально-технічної бази університету.

Надто складними виявилися умови впровадження дуальної освіти в умовах воєнного стану та тимчасового переміщення ТДАТУ до Запоріжжя. Адже при дистанційній формі навчання та враховуючу тимчасову втрату матеріально-технічної бази університету, дуальна освіта є одним з найбільш дієвих механізмів підвищення практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Але навіть за таких складних умов в Таврійському ДАТУ за дуальною формою здобуття освіти продовжують навчатися студенти, які здобувають теоретичні знання в університеті та згідно індивідуального навчального плану засвоюють практичні навички на сучасних підприємствах не тільки Запоріжжя і Запорізької області, а й Дніпропетровської, Одеської, Сумської, Чернівецької та Тернопільської областей.

На сьогодні близько 100 здобувачів університету продовжують проходити навчання на робочих місцях цих підприємств, зокрема на навчаються посадах операторів верстатів з чисельним програмним керуванням, випробувачів агрегатів гідравлічної системи тощо. Здобувачі вищої освіти з більш високим рівнем знань навчаються за дуальною формою на інженерних посадах у технологічному відділі та конструкторському бюро. Дуальна форма освіти активно впроваджується в ТДАТУ і за іншими спеціальностями, такими як агроном, електромонтер, менеджер з продажу та контент-менеджер.

Здобувачі спеціальності «Галузеве машинобудування» механіко-технологічного факультету продовжують навчатися за дуальною формою здобуття освіти груповим методом на базі ПАТ «Роменський завод «Тракторозапчастина» (м. Ромни), який спеціалізується на випуску запасних частин до колісних тракторів, та активно сприяє у створенні зручного графіку теоретичного навчання в ТДАТУ та роботі на виробництві. Теоретичні знання, здобуті в університеті, здобувачі мають змогу застосувати в роботі й поєднувати їх з новими практичними навичками. Більшість з них працюють операторами верстатів та маніпуляторів з ЧПК, а також працюють навчаються на робочих місцях ремонтників, термістів. Здобувачі, які вже декілька років навчаються за

дуальною формою, вже займають посади налагоджувальника та майстра експортної ділянки.

Співпраця факультету енергетики і комп'ютерних технологій з такими підприємствами, як ПАТ «Запоріжжяобленерго», АТ «Мотор Січ», ПрАТ «Запоріжвогнетрив», ТОВ «МЗ „ДНПРОСТАЛЬ“, АТ «ДТЕК Одеські електромережі» відкрила можливості майбутнім енергетикам зі спеціальності «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» отримати практичні навички у роботі за фахом, розпочати створювати власну кар'єру, отримати досвід в діяльності енергетичних підприємств. Так на дульній формі наразі навчаються здобувачі на посадах електромонтера у ТОВ «МАЙСАРА ГРУП» та у ТОВ МЗ «ДНПРОСТАЛЬ».

Слід відзначити також гарний досвід дуальної освіти здобувачів зі спеціальності «Маркетинг» факультету економіки та бізнесу, які також мають можливість навчатися і працювати за фахом, зокрема на посадах менеджера з продажу або контент-менеджера, а також безпосередньо керують продажем товарів та ведуть сайт підприємства.

Підводячи підсумки, слід відзначити, що дуальна форма здобуття освіти допомагає швидко освоїти практичні навички майбутньої професії, проходити навчання в реальних умовах виробництва і на сучасному обладнанні.

За словами здобувачів, такий досвід допоміг їм сформувати правильний набір гнучких навичок, які стануть у нагоді в подальшій професійній діяльності. Вони мають можливість зрозуміти логіку виробничих процесів зсередини і завершити навчання в університеті маючи вже з практичний досвід.

Таким чином, запровадження дуальної форми здобуття освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного підтверджує, що це один з пріоритетних напрямів подальшого розвитку освіти в Україні, що сприяє тісній співпраці з роботодавцями і як результат забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів вищої кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 10.05.2025).
2. Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: затверджене розпорядженням Кабінету Міністрів України № 214-р від 03 квітня 2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.05.2025).
3. Положення про Міністерство освіти і науки України: затверджене Постановою Кабінету Міністрів України № 630 від 16 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.05.2025).
4. Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти в ТДАТУ: затверджене наказом №63-ОД від 30.08.2023р. Запоріжжя, 2023.
5. Методичні рекомендації щодо впровадження дуальної форми здобуття освіти / В. Бугайчук, О. Бучинська, О. Давліканова та ін. ; за заг. ред. М. Романова. Київ : ТОВ «Вістка», 2023. 281 с.
6. Ломейко О. П., Самойчук К. О. Розвиток дуальної форми освіти, як дієвого механізму підвищення якості підготовки фахівців. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*. 2020. Вип. 24.
7. Кюрчев В. М., Ломейко О.П. Впровадження дуального навчання в освітній процес. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі*. Мелітополь, 2018. Вип. 21.